

200. Sajószentpéter-Dusnokpuszta, Király utca 3. (KÖH 90645)(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Ő**

Lakossági bejelentés érkezett 2012. november 28-án a sajószentpéteri rendőrsre, akik értesítették a Herman Ottó Múzeumot, hogy homoknyerő gödör ásása közben csontváza bukkantak. A helyszínre kiérkezve megállapítottuk, hogy egy zsugorított csontvázas temetkezéstről van szó. Feltártuk a sírt, melynek során egy nagyon kis méretű obszidiándarabot és egy jellegtelen őskori kerámiát találtunk a sír földjében. A lelőhely Dusnokpuszta K-i végén található, lakóházas övezetben, egy kisebb kiemelkedésen.

HORVÁTH ANTÓNIA

201. Sajószentpéter határa(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U, B, V, Ge**

A 26-os sz. főút Sajószentpétert elkerülő szakaszának próba- és megelőző feltárásait 2011-től végzi a miskolci Herman Ottó Múzeum. A munka 2 római kori lelőhelyet is érintett: *Harmadik vető, 2.* (KÖH 58706) és *3. lelőhely* (KÖH 58707), melyek közül 2012. december 5-ig a 2. lelőhelyet részben, a 3. lelőhelyet pedig szinte teljesen sikerült feltárnunk. A lelőhelyen a középső neolitikum, a késő bronzkor/kora vaskor, a római és kora népvándorlaskor emlékei kerültek elő. A középső neolitikus (AVK II.) településrészlet 3, nagy méretű agyagkitermelő gödröt, néhány kisebb, szabálytalan gödröt, egy – talán egy házhoz tartozó – oszlopsort, valamint egy kutat foglalt magába. A feltárt terület szélén, egy 3,6 m mély kútakna alján, az állandó talajvízszintnek köszönhetően, 60 cm magasságig előkerült a kút konzerválódott fabélése is. Az egyedülálló lelet egyetlen, 90 cm átmérőjű fatörzsből állt, amelyet négy részre hasítottak, belsejét kivájták, a paneleken lyukakat alakítottak ki, majd az aknában egymás mellé illesztett darabokat vesszőkötegekkel fogták össze. A lelőhelyen a késő bronzkor/kora vaskort egyetlen kerek, az egyik neolitikus agyagkitermelő gödörbe ázott verem képviselte. A római kori germán (2–3. századi) településrészletből összesen 2 földfelszíni épületet és a hozzájuk tartozó tárológödröket, 4 műhelyt és 13, ún. kiégett falú, négyzetes gödröt tártunk fel. Az épületek eddig egyedülállóak a Kárpát-medence római kori barbár régészetében, a fémfeldolgozásra utaló nyomok pedig további izgalmas adatokkal szolgálnak a telepen folyt ipari tevékenységre. A kora népvándorlás kori germán temető sírjainak nagy részét sajnálatos módon kifosztották, de néhány szerencsés lelet folytán sikerült pontosabban kelteznünk őket az 5. század elejére/első felére. Több sírból kerültek elő viseleti helyzetben megfigyelhető ékszeres és római eredetű tárgyak, illetve egy esetben fegyver is.

KIRÁLY ÁGNES – TÓTH KRISZTIÁN

202. Sajóvámos, Bendóka-rét (KÖH 88813)(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U**

A lelőhely megismerése Pusztai Imre önkéntes gyűjtőmunkájának köszönhető. Bendóka-rét a település határáról K-re, a Kis-Sajó bal partjától mintegy 270 m-re, a bejelentés alapján: a földút melletti kis dombon található. Az előkerült telep a középső neolitikum időszakára tehető.

HAJDÚ MELINDA

203. Sajóvámos, Vörös-hát II.

(KÖH 94541)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U?, R?**

A község É-i szélén, a temetőtől ÉK-re fekvő domboldalon elhelyezkedő lelőhely Pusztai Imre leletbejelentése nyomán vált ismertté, 2012 júniusában. A bejelentő 50×50 m-es, szántott területen neolitikus vagy rézkori leleteket gyűjtött (52 kerámia-töredéket és 4 pattintott követ). A lelőhely pontos kiterjedése nem ismert.

CSENGERI PIROSKA

204. Ságújfalu, Várhegy

(KÖH: 33265)

(Nógrád megye) **B**

A Várhegyet többször említik a szakirodalomban, mint bronzkori földvárat, bár erődítésére nincs adat, csak néhány szórvány leletet említenek a hegyről. A község temetője felett emelkedik a Várhegy, D felé kinyúló hegygerinc végén, relatív magassága a nyereg felett 6–7 m. Kerek, természetes eredetű hegykúp, körröskörül meredek hegyoldallal. Tetején 5–6 m átmérőjű, kissé bolygatott plató van. Erődítésnek nincs nyoma a felszínen.

Guba Szilvia közreműködésével mértem fel.⁵⁰

NOVÁKI GYULA

205. Sárísáp, Quadriburg III.

(MRT 5 k. 19 / 18 lh., KÖH 2560)

(Komárom-Esztergom megye) **B, Ró**

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészeti Tanszéke (megbízott tanszékvezető: Major Balázs) 2012 nyarán, Sárísápon egy komplex régészeti lelőhely feltárásába kezdett. A tudományos kutatási program keretében zajló feltárás a tanszék első tanácsátása volt. A lelőhely Sárísáp külterületén, a településtől DK-re, annak szomszédságában fekszik, a Diófa utca végében, egy környezetétől élesen elkülönülő dombtetőn.

A tervezett régészeti kutatások elsődleges célja a Balog Albin által 1926-ban feltárt 4. századi „okeresztény temetőkápolna” (továbbiakban késő római mauzóleum) maradványainak azonosítása, állapotfelmérése és hitelesítő feltárása volt. Célul tűztük ki a mauzóleum közvetlen környezetében fellelhető további régészeti jelenségek felderítését és koruk, jellegük valamint kiterjedésük meghatározását is. A terepmunka első szakasza 2012. június 19-től július 19-ig, a második 2012. szeptember 22-től 27-ig tartott. Ezt követték 2012. október 1–30 között a geodéziai és geológiai utómunkák. Az ásatást megelőzte a dombtető magnetométeres és földradaros felmérése, amelyet Bertók Gábor (PPKE, Piliscsaba és BMMI, Pécs) végzett el. A mintegy 0,8 ha nagyságú felmért terület DK-i végében a radarfelvételek egyértelműen kirajolták az 1926-ban feltárt mauzóleum helyét. A felmérés azonban értelmezhető alaprajzot nem eredményezett, amely – mint utólag kiderült – az épület jelentős pusztulásával magyarázható. A mauzóleum körül több gyenge elektromágneses anomália is mutatkozott. A mauzóleum épületétől ÉNy-i irányban, megközelítőleg 20 m távolságra egy igen erős (maximuma több mint 200 nT/m),

50 Nováki Gyula – Feld István – Guba Szilvia – Mordovin Maxim – Sárközy Sebestyén: Nógrád megye várai az őskortól a kuruc korig. Szerk.: Sárközy Sebestyén. Budapest 2017, 66., 188.